

Brusel 7. února 2018
(OR. en)

5947/18

ELARG 9
COWEB 15

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Jordi AYET PUIGARNAU, ředitel, za generálního tajemníka Evropské komise
Datum přijetí:	7. února 2018
Příjemce:	Jepppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generální tajemník Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2018) 65 final
Předmět:	SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ Přesvědčivá perspektiva rozšíření pro západní Balkán a větší angažovanost Unie v tomto regionu

---

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2018) 65 final.

Příloha: COM(2018) 65 final

Ve Štrasburku dne 6.2.2018
COM(2018) 65 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

**Přesvědčivá perspektiva rozšíření pro západní Balkán a větší angažovanost Unie v
tomto regionu**

PŘESVĚDČIVÁ PERSPEKTIVA ROZŠÍŘENÍ PRO ZÁPADNÍ BALKÁN A VĚTŠÍ ANGAŽOVANOST UNIE V TOMTO REGIONU

Ve svém **projevu o stavu Unie v roce 2017** předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker znovu potvrdil, že budoucnost zemí západního Balkánu bude spojena s členstvím v Evropské unii:

„Pokud chceme v našem sousedství větší stabilitu, musíme mít i nadále přesvědčivou perspektivu rozšíření také pro země západního Balkánu. Je jasné, že k dalšímu rozšíření během funkčního období této Komise a tohoto Parlamentu nedojde. Žádný kandidát ještě není připraven. Po něm však u 27 členů Evropské unie nezůstane a Evropská unie bude mít víc členů. Nejvyšší prioritou kandidátských zemí musí být právní stát, spravedlnost a základní práva.“

Hlavy států nebo předsedové vlád EU soustavně podporují evropské směřování regionu, naposledy v závěrečných prohlášeních předsedy Evropské rady z března 2017:

„Evropská rada znovu potvrdila, že jednoznačně podporuje evropskou perspektivu zemí západního Balkánu. Vítá pokrok, jehož země regionu dosáhly, a zdůrazňuje, že EU zůstane i nadále odhodlána a angažována na všech úrovních s cílem podpořit je při provádění reformy a projektů s orientací na EU.“

Země západního Balkánu jsou **součástí Evropy** a jsou obklopeny členskými státy EU. Národy tohoto regionu i Evropské unie sdílejí společné historické dědictví a budoucnost jim určují společné příležitosti a výzvy. Unie se na západním Balkáně již dlouho výrazně angažuje. Od zasedání Evropské rady v Soluni v roce 2003 podporuje myšlenku budoucnosti regionu jako své nedílné součásti.

Vyhlídka na členství v Unii od té doby zemím regionu pomáhala uskutečňovat politické a hospodářské reformy a zlepšit demokratické procesy. Uvolnění vízového režimu a mnohem lepší regionální spolupráce přináší otevřenější společnost. Objem obchodu mezi zeměmi západního Balkánu a EU v roce 2016 překročil 43 miliard EUR, což ve srovnání s rokem 2008 představuje zvýšení o 80 %, přičemž potenciál k dalšímu růstu je značný. Firmy z Evropské unie jsou v regionu největšími investory – jen za posledních pět let zde objem jejich přímých zahraničních investic činil více než 10 miliard EUR. Vzájemné propojení a závislost mezi západním Balkánem a Evropskou unií se jasně ukázaly během migrační krize. Země tohoto regionu se stále více uplatňují jako partneři na mezinárodní scéně.

Jednoznačná a výsledky podložená vyhlídka zemí západního Balkánu na členství v EU je rovněž v **politickém, bezpečnostním a hospodářském zájmu** Unie. Jde o geostrategickou investici do stabilní, silné a sjednocené Evropy opírající se o **společné hodnoty**. Je i mocným nástrojem na podporu demokracie, právního státu a dodržování základních práv. Přesvědčivá vyhlídka na přistoupení je **hlavní hnací silou transformace** regionu, čímž i uvnitř EU prohlubuje integraci, zvyšuje bezpečnost a přináší prosperitu a dobré sociální podmínky. Nepostradatelná je také při podpoře procesu usmíření a posilování stability.

Kromě toho musí být politika rozšíření EU také nedílnou součástí širší strategie pro posílení Unie do roku 2025, kterou předseda Juncker uvedl ve svém projevu o stavu Unie

v září 2017. **Evropská unie** tímto způsobem **investuje do své bezpečnosti, hospodářského růstu a vlivu**, stejně jako do své schopnosti chránit občany.

Aby se však Unie mohla zvětšovat, musí nejprve zesílit a upevnit své základy. V souladu se svým plánem na vybudování jednotnější, silnější a demokratičtější Unie¹ proto Komise letos předloží řadu iniciativ na zlepšení demokratického, institucionálního a politického rámce pro EU v roce 2025, a to na základě stávajících smluv. Mezi těmito iniciativami nebudou chybět především návrhy na zlepšení účinnosti rozhodovacího procesu v Unii rozšířením hlasování kvalifikovanou většinou v oblastech, jako jsou zahraniční politika či vnitřní trh.

Tou dobou by již Unie mohla mít více než 27 členů. V plném proudu jsou jednání o přistoupení s Černou Horou a Srbskem. Projeví-li silnou politickou vůli, provedou-li opravdové a trvalé reformy a podaří-li se jim definitivně vyřešit spory se sousedními zeměmi, mohly by tyto země potenciálně být do roku 2025 připraveny na členství. Jedná se o mimořádně ambiciózní vyhlídku. Zda se jí podaří beze zbytku naplnit, bude záviset na objektivních kvalitách a výsledcích každé ze zemí.

Je naléhavé, aby se všechny země západního Balkánu nyní ještě více snažily, věnovaly se zásadním reformám a završily svou politickou, hospodářskou a společenskou transformaci, přičemž by měly pamatovat na zapojení všech aktérů z celého politického spektra i občanské společnosti. Přistoupení k EU není jen pouhým technickým procesem. Je to generační volba opřená o základní hodnoty, jichž se každá země musí aktivněji ujmout, od zahraniční a regionální politiky až po náplň výuky ve škole.

Země západního Balkánu mají nyní **historickou příležitost**, aby svou budoucnost pevně a jednoznačně spojily s Evropskou unií. Budou muset jednat odhodlaně. Přistoupení zůstane i do budoucna procesem založeným na výsledcích, který zcela závisí na objektivním pokroku, jehož se jednotlivým zemím podaří dosáhnout. Podle stupně dosaženého pokroku je možné, že některé země budou snižovat svou ztrátu nebo naopak překonávat ostatní.

Komise je připravena vypracovat, budou-li splněny podmínky, doporučení o zahájení přístupových jednání s Albánií a Bývalou jugoslávskou republikou Makedonií. Bude-li se vytrvale snažit a spolupracovat, mohla by se kandidátskou zemí na přistoupení stát Bosna a Hercegovina. Kosovo* má příležitost soustavně postupovat vpřed v provádění dohody o stabilizaci a přidružení, a jakmile to objektivní podmínky umožní, bude moci na své cestě do Evropy postoupit i dále.

Postupně by se měl život na západním Balkáně více podobat životu v Evropské unii. Lidé si ostatně přejí žít v prosperujících a spravedlivých zemích, které prosazují právní stát a netrpí korupcí. Tato strategie uvádí, jak si země západního Balkánu mohou s výraznější podporou ze strany Unie, a to i prostřednictvím účasti na některých jejích politikách a programech, již dnes zajistit větší stabilitu a prosperitu, které jim napomohou na cestě ke členství v EU.

---

¹ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/roadmap-factsheet-tallinn_en.pdf

* Tímto označením nejsou dotčeny postoje k otázce statusu a označení je v souladu s rezolucí Rady bezpečnosti OSN 1244/1999 a se stanoviskem Mezinárodního soudního dvora k vyhlášení nezávislosti Kosova.

I. PŘESVĚDČIVÁ PERSPEKTIVA ROZŠÍŘENÍ VYŽADUJE NEFALŠOVANÉ ÚSILÍ A REFORMY V ZEMÍCH ZÁPADNÍHO BALKÁNU²

Země západního Balkánu **budou moci k Evropské unii přistoupit**, jakmile splní kritéria článku 49 Smlouvy o Evropské unii, kodaňská kritéria nevyjímaje. **Ani jedna země tato kritéria zatím nesplňuje**, celý region však od konce 90. let urazil velký kus cesty. Podařilo se výrazně pokročit jak s reformami, tak při překonávání ničivého dědictví války a konfliktů. Aby se však zemím regionu podařilo **splnit všechny podmínky členství a upevnit demokracii, musí přikročit ke komplexním a přesvědčivým reformám v zásadních oblastech**, zejména pokud jde o právní stát, konkurenceschopnost a regionální spolupráci a usmíření.

Především je třeba zásadním způsobem upevnit **právní stát**. V současné době se v zemích západního Balkánu zřetelně projevují prvky ochabování státní moci, včetně napojení na organizovanou trestnou činnost a korupce na všech úrovních státní správy, jakož i silné propojení veřejných a soukromých zájmů. Tato situace přispívá k šíření pocitu beztrestnosti a nespravedlnosti. Projevuje se rovněž rozsáhlé politické vměšování a snaha o kontrolu nad sdělovacími prostředky. Předpokladem nezbytné dlouhodobé proměny společnosti je silné a nezávislé soudnictví a odpovědná vláda a státní orgány.

Zadruhé lze konstatovat, že podstatné části **hospodářství regionu** nejsou konkurenceschopné, trpí přílišným politickým vměšováním a mají nedostatečně rozvinutý soukromý sektor. Ani o jedné zemi západního Balkánu nelze v současnosti říci, že je fungujícím tržním hospodářstvím, nebo že je schopna vyrovnat se s konkurenčním tlakem a tržními silami v rámci Unie. Bez ohledu na úspěch dosavadních reforem přetrvává řada strukturálních problémů, které mají dopad na trh práce a zejména na pracovní příležitosti pro mladé lidi.

Zatřetí stále nejsou vyřešeny důležité **dvoustranné spory** mezi zeměmi regionu. Tyto spory a nestabilitu, která s nimi může souviset, nehodlá Evropská unie přenášet do svého středu. Spory musí být definitivně a závazným způsobem vyřešeny předtím, než daná země k EU přistoupí.

V neposlední řadě je třeba si uvědomit, že **vstup do EU je volbou**. Je k němu zapotřebí politicko-společenský konsenzus a upřímná podpora obyvatel. Vedoucí představitelé musí dát jasně najevo, kam země západního Balkánu patří, a vytyčit směr, kterým se budou ubírat. Jen takto si mohou zajistit a zachovat podporu svých obyvatel a občanů EU a tento přístup se musí promítat do komunikace vedoucích představitelů a jejich práce s občany.

Evropskou cestu jednotlivých zemí západního Balkánu provázejí různé iniciativy, jako je berlínský proces³, odvětvové platformy, jako jsou například energeticko-dopravní společenství, a regionální aktéři typu Rady pro regionální spolupráci.

Nyní je na orgánech jednotlivých zemí, aby se za podpory ze strany společnosti ujaly odpovědnosti a splnily dobře známé podmínky pro přistoupení. Aby se podařilo naplnit neoptimističtější scénář, **je třeba začít jednat bez odkladu**. V konečném důsledku

²Své pravidelné sdělení o politice rozšíření EU přijme Komise letos v dubnu spolu s komplexními zprávami o jednotlivých zemích.

³ Poslední summit berlínského procesu se uskutečnil v Terstu v červenci 2017.

budou obyvatelé regionu své vlády posuzovat podle toho, zda jsou či nejsou ochotny a schopny uskutečnit jejich evropské ambice.

1. Právní stát, základní práva, správa věcí veřejných

Nejnáléhavěji se země západního Balkánu musí věnovat reformám v oblasti **právního státu, základních práv a řádné správy věcí veřejných**. Zároveň je tato otázka nejpodstatnějším srovnávacím kritériem, podle něhož bude Evropská unie posuzovat vyhlídky jednotlivých zemí. Region se musí za tyto základní hodnoty EU postavit mnohem odhodlaněji a přesvědčivěji. Nebude-li je respektovat, odradí tím rovněž investice a obchod. Upevnění právního státu není pouze institucionální otázkou. Vyžaduje i transformaci společnosti.

Musí být zajištěna **nezávislost, kvalita a účinnost soudního systému**. Nezávislost soudů a jednotlivých soudců je naprosto zásadní k zajištění spravedlnosti a k tomu, aby výkonné a zákonodárné složky vlády bylo možné volat k zodpovědnosti. Je výchozím předpokladem pro fungování demokratické společnosti založené na zásadách právního státu a její hospodářský rozvoj.

Je třeba, aby země regionu nekompromisně vymýtily **korupci**. Silné a nezávislé instituce jsou nepostradatelné k předcházení a potírání korupce a k účinnějším vyšetřováním a stíháním, která dospějí až ke konečným **pravomocným rozhodnutím**, včetně **odrazujících sankcí**. Mělo by být výrazně posíleno postavení specializovaných státních struktur pro boj proti korupci a organizované trestné činnosti a justičních orgánů. Součástí by mělo být i přidělení zvláštních policejních jednotek ke státnímu zastupitelství. Mezi opatření, která by měla být přijata a prosazována, patří například konfiskace nezákonně nabytého majetku, zákaz působení ve veřejné funkci, přísnější pravidla pro veřejné činitele a mechanismy pro přístup občanů k informacím a vyřizování stížností.

Země musí zavést pevný rámec pro předcházení korupci. Musí se transparentněji spravovat veřejné finanční prostředky, zejména ve všech fázích **zadávání veřejných zakázek**, což je oblast zvláště náchylná ke korupci. Nejednou bylo v regionu zaznamenáno pořizování majetku důvěrným způsobem a několik velkých veřejných zakázek bylo přiděleno bez veřejného nabídkového řízení. Existují podezření týkající se napojení místních subdodavatelů na politické kruhy a nezákonných plateb. Země regionu by měly výrazně zvýšit transparentnost, konkurenceschopnost a spravedlivost zadávání veřejných zakázek, omezit používání důvěrných postupů a zavést ochranná opatření, která zamezí politickému vlivu na uchazeče. Mělo by se naplno začít používat transparentní, veřejně přístupné **elektronické zadávání zakázek**. Občané by tak měli dobrý přehled o tom, jak se hospodaří s prostředky z jejich daní, od úvodního nabídkového řízení až po konečné plnění smluv. Pro veřejnou správu má velký význam rovněž rozvíjení kultury manažerské odpovědnosti a interní kontroly.

Organizovaná trestná činnost, ať už se jedná o obchodování s lidmi, drogami a zbraněmi nebo riziko pronikání do politických a ekonomických systémů, je na západním Balkáně stále pevně zakořeněna. Orgány musí účinněji **nabourávat zločinecké sítě a jejich hospodářské základny**, přitom musí systematicky využívat finanční vyšetřování a uplatňovat **cilenější nástroje**, jako je preventivní zmrazení výnosů z trestné činnosti, konfiskace majetku třetích stran, obrácené důkazní břemeno u držení některých druhů aktiv, konfiskace bez odsouzení v případě nevysvětlitelného nabytí majetku, požadavky na úplné zveřejňování vlastnické struktury firem a hlubší spolupráce justičních orgánů. Je nanejvýš naléhavé, aby se projevily **konkrétní a trvalé výsledky v boji proti korupci, praní špinavých peněz a organizované trestné činnosti**.

Základní práva jsou v právních rádech zemí západního Balkánu v zásadě zakotvena, ale je třeba zajistit, aby se beze zbytku dodržovala v praxi. Zvláštní pozornost je nutno věnovat zajištění svobody projevu a nezávislosti sdělovacích prostředků coby pilíře demokracie. Země musí s rozhodností poskytnout ochranu menšinám a odstranit diskriminaci, zejména vůči Romům – v jejichž případě je třeba také usilovněji prosazovat sociální začlenění – a komunitě LGBTI. Zajištěna musí být rovnost žen a mužů a pozornost je třeba věnovat problematice domácího násilí.

Naprosto zásadní je upevnit chod **demokratických institucí**. To znamená zajistit konstruktivní dialog napříč celým politickým spektrem a zejména **na parlamentní půdě**. Vláda musí opozici umožnit, aby mohla v plné míře vykonávat svou úlohu. Naopak opozice se musí konstruktivně zapojit do demokratických procesů. Volby musí být svobodné a spravedlivé a musí se řádně provádět doporučení volebních pozorovatelských misí. Pravidla pro veřejné a soukromé **financování politických stran** rovněž vyžadují zásadní reformy.

K posílení správy věcí veřejných na všech úrovních je nanejvýš důležitá **reforma veřejné správy**. Zejména je třeba zvýšit kvalitu a odpovědnost veřejné správy, posílit její profesionalitu, zbavit ji politického vlivu a vnést do ní transparentnost (a to i při náboru a propouštění zaměstnanců), zajistit transparentnější správu veřejných financí a zlepšit služby občanům. Stejně tak je třeba nalézt vhodnou rovnováhu mezi ústřední, regionální a místní úrovní správy.

Vlády by měly dohlédnout na to, aby se na utváření politik a reforem mohly podílet všechny zúčastněné strany, například vytvořením **inkluzivních strukturovaných dialogů o reformních prioritách** s patřičným zapojením občanské společnosti. K tomu je třeba vytvořit organizacím občanské společnosti příznivé prostředí.

Všechny tyto reformy jsou i nadále ústředním prvkem na cestě západobalkánského regionu do EU. Proces nabere potřebný spád pouze tehdy, budou-li k dispozici přesvědčivé hmatatelné a trvalé výsledky.

2. Posílení hospodářství

Region západního Balkánu má značný **hospodářský potenciál**. Vykazuje vyšší míru růstu než EU, pro jejíž zboží a služby je čím dál zajímavějším odbytištěm, a postupně se zařazuje do evropských hodnotových řetězců. Díky dohodám o stabilizaci a přidružení je úroveň hospodářské integrace s EU již nyní velmi vysoká.

Je však třeba **dále pracovat** na zvyšování konkurenceschopnosti ekonomik zemí západního Balkánu, snížení nezaměstnanosti, která je vysoká zejména mezi mladými lidmi, zvýšení prosperity a vytváření podnikatelských příležitostí, a to hlavně pro místní subjekty. Silnější hospodářství, jež klade důraz na dovednosti, rovněž pomůže zmírnit přetrvávající jednostranný odliv nadaných lidí a proměnit jej spíše v cirkulaci talentů. Větší modernizace regionálního hospodářství přiláká další soukromé investice z EU a zvýší poptávku po zboží a službách z EU v zemích západního Balkánu. Nezbytné strukturální reformy se musí opírat o příslušné hospodářské a fiskální politiky.

Ekonomiky regionu trpí řadou **strukturálních nedostatků**, mají neefektivní a nepružné trhy, nízkou produktivitu, omezený přístup k financování, nejasnosti ve vlastnických právech a těžkopádné regulační prostředí, což vede k nízké konkurenceschopnosti a vysoké nezaměstnanosti. Celkově lze říci, že míra investic a růstu nepostačuje k tomu, aby se výrazněji zmenšily rozdíly vůči EU. Hospodářský vývoj dále podvazuje šedá ekonomika, již se nedaří zbavit. Účast státu a nepřiměřené politické zasahování

do hospodářství jsou stále vysoké, kdežto politika hospodářské soutěže a další doprovodná opatření stále nedostačují. Je nutno důsledněji prosazovat strukturální reformy nastíněné v programech hospodářských reforem. Prioritu musí mít řešení sociálních problémů a strukturální nezaměstnanosti. Privatizace musí probíhat naprosto transparentně. Přednostně je třeba se věnovat reformě státních podniků a odstranění korupce. Růstový potenciál a konkurenceschopnost i nadále omezují nedostatky v oblasti právního státu a špatné fungování institucí.

K hospodářské integraci uvnitř regionu i s Unií dojde pouze tehdy, podaří-li se dosáhnout většího **propojení**. Příliš mnoho závazků plynoucích z regionálních dohod se nedodržuje. Země musí beze zbytku dodržovat Smlouvu o Energetickém společenství, Smlouvu o Dopravním společenství a pravidla EU pro společný evropský letecký prostor, neboť těmito smlouvami se zavázaly přijmout *acquis* v oblasti energetiky a dopravy, jakož i související normy (např. v oblasti životního prostředí a hospodářské soutěže) v dostatečném předstihu před přistoupením.

Země regionu musí rovněž dohlédnout na to, aby byly realizovány stávající dohody a závazky, například v rámci Středoevropské dohody o volném obchodu, která by měla být reformována, aby lépe odpovídala potřebám regionu. Příslibem je přijetí víceletého akčního plánu pro rozvoj regionálního hospodářského prostoru, na němž se dohodli vedoucí představitelé zemí západního Balkánu v červenci 2017. Provedení plánu dále podpoří obchod, investice a mobilitu jak v rámci regionu, tak mezi ním a Unií. Plán pomůže i s integrací místních trhů do evropských a globálních hodnotových řetězců a bude prosazovat digitalizaci hospodářství regionu. Pomůže také urychlit rozvoj podnikání a dovedností, výzkumu, inovací a inteligentního růstu.

3. Uplatňování pravidel a norem Evropské unie

Klíčové otázky, jako je právní stát, základní práva, upevňování demokratických institucí, reforma veřejné správy, jakož i hospodářský rozvoj a konkurenceschopnost jsou nadále nejdůležitějšími prioritami procesu rozšíření. Každý stát ucházející se o členství si proto musí být jist, že disponuje potřebnou správní a soudní kapacitou, aby mohl pravidla a normy EU náležitě uplatňovat nejen v právních předpisech, ale i v praxi.

K dosažení souladu s *acquis* EU je třeba odvést ještě spoustu práce – založit nebo dobudovat příslušné instituce, vytvořit kapacity k realizaci, ať už jde o pravidla jednotného trhu, sociální politiku, energeticko-dopravní *acquis* nebo právní předpisy Unie o životním prostředí.

S přípravou na plnění požadavků na členství v EU pomůže provádění povinností vyplývajících z dohod o stabilizaci a přidružení a jiných odvětvových dohod. V plné míře by se měla využít nezanedbatelná technická pomoc, která je z nástroje pro technickou pomoc a výměnu informací k dispozici zejména na podporu budování institucí.

4. Předpokladem přistoupení je usmíření, dobré sousedské vztahy a regionální spolupráce

Regionální spolupráce a dobré sousedské vztahy jsou nepostradatelné, chtějí-li země regionu pokročit na své cestě do EU. Kromě stávajících regionálních iniciativ, jako je Rada pro regionální spolupráci, dodaly nový impulz nedávno konané summity a formáty pro politickou spolupráci v regionu i na nejvyšší úrovni. Příznivou situaci je třeba využít, aby mohla i nadále přispívat k politické stabilizaci a vytváření hospodářských příležitostí.

Aby v regionu s jistotou zavládl mír a byla zajištěna dlouhodobá stabilita, je velmi důležité, aby se kromě hlubší regionální spolupráce stále podnikaly kroky k usmíření. Ke zhojení ran z 90. let je ještě zapotřebí čas. Avšak po 25 letech je načase věnovat se nedořešeným otázkám s novým elánem. Všechny země musí dát slovy i skutky jasně najevo, že **odkaz minulosti překonaly** a dospět k usmíření a vyřešení otevřených otázek ještě před přistoupením k EU.

Regionální spolupráci, dobré sousedské vztahy a usmíření nelze vnucovat zvenčí. Vedoucí činitelé regionu **musí přijmout plnou odpovědnost** a jít příkladem. Musí se vyvarovat veškerých prohlášení nebo opatření, která by mohla podnítit napětí mezi etniky, takové projevy odsuzovat a aktivně se stavět proti nacionalistické rétorice. Pro vyhocenou rétoriku, natož oslavu válečných zločinců kterékoli strany, není v Unii místo. Proces **přechodného soudnictví** není završen. Je nutno se naléhavě věnovat nevyřešeným citlivým otázkám, jako jsou případy válečných zločinů, a to i prostřednictvím plné spolupráce s Mechanismem pro mezinárodní trestní tribunály a specializovanými senáty pro Kosovo, osudy pohřešovaných osob, uprchlíci a vnitřně vysídlené osoby, stejně jako zjišťování a odstraňování nášlapných min, které se v regionu stále ještě nacházejí.

Vyšší prioritu je třeba přidělit **vzdělávání**, zejména pokud je o nabádání k větší toleranci, prosazování evropských hodnot a posilování soudržnosti společnosti. Země západního Balkánu by měly více investovat do své mladší generace, budoucích občanů Unie, a dát jí perspektivu do budoucna, nikoliv se obracet k minulosti. Zintenzivnit by se měla také spolupráce v oblasti **kultury** uvnitř regionu i ve vztahu k EU.

Vývozním artiklem politiky EU v oblasti rozšíření musí i nadále zůstat stabilita. Unie proto nehodlá zvenčí dovážet **dvoustranné spory**. Příslušné strany je musí urychleně vyřešit. K dosažení tohoto cíle napomůže atmosféra dobrých sousedských vztahů, zároveň se však ukáže, nakolik pevné tyto vztahy skutečně jsou. Nepodaří-li se hraniční spory vyřešit na dvoustranném základě, měly by je strany bezpodmínečně předložit **závaznému konečnému mezinárodnímu rozhodčímu řízení** a z něj vzešlá rozhodnutí před přistoupením plně uplatňovat a dodržovat, přičemž uvedená rozhodnutí by měla být zohledněna v přípravě smluv o přistoupení. Komise bude postupu řešení těchto sporů věnovat zvláštní pozornost a případně poskytnout podporu. Žádná země nesmí tyto nevyřešené otázky zneužívat v procesu přistoupení k Unii. V zásadě mají země, které již na cestě do EU pokročily, strategický zájem na tom, aby působily jako obhájci snahy svých sousedů, a nekladly jim překážky. Země západobalkánského regionu jsou vzájemně provázány a budou postupovat rychleji, budou-li si na cestě navzájem pomáhat.

Trvalá stabilita v regionu nenastane, dokud nedojde ke skutečné a komplexní **normalizaci vztahů mezi Bělehradem a Prištinou** zprostředkované dialogem pod záštitou EU. Komplexní, právně závazná dohoda o normalizaci je naléhavá a má zásadní význam pro to, aby Srbsko a Kosovo mohly pokročit na své cestě do EU.

5. Další kroky na evropské cestě jednotlivých zemí západního Balkánu

V následujících letech budou moci všechny země západního Balkánu pokračovat ve své evropské cestě, a to na základě vlastních výsledků a tempa, jakým budou výsledků dosahovat. Nejdále v celém procesu zatím pokročily Černá Hora a Srbsko a následující dílčí oddíl uvádí, jaké milníky je na cestě ještě čekají. Albánie a Bývalá jugoslávská republika Makedonie na své cestě do Evropy výrazně pokročily a Komise je připravena, na základě splněných podmínek, předložit doporučení k zahájení přístupových jednání. Jakmile obdrží úplné odpovědi na svůj dotazník, začne Komise připravovat stanovisko k žádosti Bosny a Hercegoviny o členství. Bude-li se vytrvale snažit a spolupracovat,

mohla by se Bosna a Hercegovina stát kandidátskou zemí na přistoupení. Kosovo má příležitost soustavně postupovat vpřed v provádění dohody o stabilizaci a přidružení, a jakmile to objektivní podmínky umožní, bude moci na své cestě do Evropy postoupit i dále. Značný přínos pro Kosovo bude mít rovněž konečná dohoda o normalizaci vztahů se Srbskem.

5.1 Orientační přehled kroků, které musí přijmout Černá Hora a Srbsko, aby mohly proces přistoupení dokončit do roku 2025

Tento oddíl stanoví klíčové kroky v rámci přístupových jednání a podmínky vyžadované s ohledem na možné přistoupení do roku 2025. Přehled je čistě orientační a vychází z nejlepšího možného scénáře. Nevyplývají z něj žádné automatické kroky. Celý proces je a zůstane objektivní a bude se opírat čistě o výsledky. Slouží k ilustraci toho, jak rychle by musely být přijaty a provedeny transformační reformy stanovené výše, aby se tento scénář podařilo uskutečnit. Každá země bude posuzována samostatně podle svých vlastních kvalit na základě pokroku, kterého dosáhla při plnění stanovených podmínek.

➤ Splnění prozatímních kritérií

Zásadní je zaměřit se ještě důrazněji na plnění **prozatímních kritérií v oblasti právního státu**. Tyto požadavky a podmínky již Komise jasně uvedla ve svých pravidelných zprávách. Vedoucí představitelé jednotlivých zemí nyní musí řešit stávající problémy razantněji a s jednoznačným odhodláním. V případě Srbska musí být splněna prozatímní kritéria týkající se normalizace vztahů s Kosovem (kapitola 35) a urychleně musí být uzavřena komplexní právně závazná dohoda o normalizaci vztahů.

➤ Definice společných postojů EU v klíčových oblastech

Komise připraví sdělení, v němž **posoudí, jaký dopad budou mít příští přistoupení** na hlavní oblasti politiky, jako je zemědělství, politika soudržnosti a rozpočet. Členské státy tak budou při určování společných postojů EU pro vyjednávání o příslušných kapitolách plně informovány o pravděpodobném dopadu, a rovněž budou moci stanovit případná přechodná opatření. Uplatňování zásady volného pohybu pracovníků v nových členských státech je citlivým tématem pro občany jak EU, tak zemí západního Balkánu. Při vyjednávání se proto bude nutno věnovat povaze přechodných opatření v této oblasti. V případě Srbska bude muset notně pokročit provádění komplexní právně závazné dohody o normalizaci vztahů s Kosovem.

➤ Uzavření jednání

Jakmile budou u všech kapitol splněna veškerá kritéria pro uzavření jednání, včetně přesvědčivého a udržitelného provádění reform, zejména v oblasti právního státu, členské státy budou moci na mezivládní konferenci odsouhlasit **uzavření celého jednání**. Nezbytnou podmínkou v této souvislosti bude soustavný a nezvratný pokrok při reformách. V případě Srbska se bude muset dospět k nezvratnému naplňování komplexní právně závazné dohody s Kosovem, jež bude odrážet konsolidaci naprosté normalizace vztahů.

➤ Podpis smlouvy o přistoupení

Jakmile bude uzavřeno jednání s jednou nebo více zeměmi, bude možné přistoupit k podpisu **smlouvy o přistoupení**, a to s přihlédnutím ke stanovisku Komise, se souhlasem Evropského parlamentu a po rozhodnutí Rady o přijetí nových členských států.

➤ Přistoupení

K přistoupení pak může dojít, jakmile bude, s přihlédnutím k příslušným vnitrostátním ústavním požadavkům, smlouva o přistoupení ratifikována všemi členskými státy EU a přistupující zemí či zeměmi.

II. PŘESVĚDČIVÁ PERSPEKTIVA ROZŠÍŘENÍ SE NEOBEJDE BEZ PODPORY ZE STRANY EVROPSKÉ UNIE

Perspektiva rozšíření na západní Balkán je především v rukou zemí tohoto regionu. EU musí vystupovat důvěryhodně, pevně a spravedlivě a současně zdokonalovat svůj přístup, aby dokázala co nejlépe podporovat transformační proces v regionu. Jak budou země západního Balkánu plnit své závazky, stejně tak i Unie musí ve svém strategickém zájmu plnit své.

Níže uvedený oddíl, spolu s akčním plánem v příloze, stanoví řadu stěžejních iniciativ představujících významné posílení vztahů EU se zeměmi západního Balkánu, které je v zájmu obou stran. Tyto iniciativy budou vyžadovat konkrétní podporu od orgánů Unie i jejich členských států.

Podporu západnímu Balkánu bude Unie i nadále poskytovat především pomocí konkrétních nástrojů a prostředků v rámci své politiky rozšíření a procesu stabilizace a přidružení. Komise se bude snažit zajistit lepší koordinaci všech příslušných činností, a to i s dalšími zúčastněnými stranami včetně mezinárodních finančních institucí, a ještě více podporovat vlastní odpovědnost regionu, která je k dosažení pokroku zcela zásadní.

EU by svou politickou angažovanost na západním Balkáně měla ještě vystupňovat a zaměřit se na oblasti společného zájmu, jako jsou spravedlnost a vnitřní věci, včetně bezpečnosti a boje proti organizovanému zločinu, hospodářství a jednotný trh, energetika, doprava a digitální politika, sociální věci, vzdělávání, výzkum a inovace, jakož i zahraniční věci a obrana.

Spolupráce v těchto oblastech by mohla mít formu častější účasti zemí západního Balkánu na **neformálních zasedáních Rady** a pravidelných **kontaktů na úrovni ministrů**. Komise bude země západního Balkánu podle potřeby přizývat do **technických výborů a pracovních skupin Komise**. V návaznosti na summit o západním Balkánu, který se v květnu 2018 uskuteční v Sofii, by vedoucí představitelé Unie měli nadále udržovat vztahy se svými protějšky z regionu, a to i na úrovni vrcholných schůzek.

Příslušné vnitřní politiky EU a programy financování, včetně podpory, by měly být ještě více zpřístupněny zemím západního Balkánu, aby tyto země mohly lépe využít své dosavadní zapojení do těchto programů a sítí EU.

Komise navýší svou technickou pomoc zemím západního Balkánu, aby jim pomohla zajistit soulad s právními předpisy EU a zajistila jejich účinné provádění v praxi. Intenzivnější bude i komunikace s **orgány veřejné správy** v regionu a stejně tak budou dále usnadněny **formáty pro mezilidské kontakty**, jako jsou partnerství mezi obcemi z regionu s partnery ze zemí EU.

Ve společném zájmu na posílení bezpečnosti by měly být případně s jednotlivými partnerskými zeměmi rozšířeny a prohloubeny rovněž strukturované dialogy v rámci společné zahraniční a bezpečnostní politiky / společné bezpečnostní a obranné politiky, včetně navýšení příspěvků partnerů do misí a operací EU ve světě, jakož i dále rozvíjeno zapojení do opatření souvisejících s hybridními hrozbami, zpravodajskými informacemi, otázkami týkajícími se vesmíru a s reformou obranného a bezpečnostního sektoru. V této souvislosti musí země západního Balkánu postupovat rychleji při uvádění svých postojů do souladu se všemi zahraničněpolitickými postoji EU, včetně omezujících opatření. Přistoupení k Evropské unii je volbou, která předpokládá sdílení zásad, hodnot a cílů,

kteře se Unie snaží prosazovat ve svém sousedství i mimo něj, včetně plného souladu se společnou zahraniční a bezpečnostní politikou.

1. Posílení podpory právního státu

Regionu je třeba aktivněji nabízet pomoc při reformách v oblasti právního státu, a podpořit tak ambiciózní kroky, které země hodlají učinit. Jako podnět k brzkému přijetí klíčových reforem by se měly i u jiných zemí západního Balkánu využít nástroje vytvořené během jednání s Černou Horou a Srbskem o kapitolách týkajících se právního státu. Nebude zde chybět analýza právních předpisů a praxe v této oblasti, jejímž výsledkem budou **podrobné akční plány** určující prvořadá témata, a důsledné monitorování provádění a dosažených konkrétních výsledků.

Intenzivnější zapojení členských států a odborníků je velkým přínosem při podpoře reforem a vytváření patřičného tlaku na jejich provádění. Na základě zkušeností z předchozích poradních misí by měla být provedena podrobnější hodnocení ve věci právního státu a **poradní mise by se měly rozšířit do všech zemí západního Balkánu**. Provádění a prosazování by mělo být monitorováno ve větším rozsahu, mimo jiné prostřednictvím systematictějších vzájemných hodnocení na základě konkrétních případů, které povede Komise za účasti odborníků z členských států. U závažných případů korupce a organizované trestné činnosti by mělo být zavedeno sledování soudních procesů. Mělo by se začít pracovat na ukazatelích provádění reforem. Pokrok v reformě soudnictví je třeba měřit účinností justice, kterou systém svým občanům a podnikům poskytuje.

V rámci pro jednání s Černou Horou a Srbskem se klade zvláštní důraz na to, aby se reformy v oblasti právního státu řešily již v rané fázi vyjednávání. Komise **doporučuje, aby se více využívalo diplomatických prostředků, které se v rámci pro jednání nabízejí**. Proto by se mělo trvat na tom, že nedojde-li k podstatnému zlepšení v oblasti právního státu, a zejména nebudou-li konkrétní výsledky u reformy soudnictví a boje proti korupci a organizované trestné činnosti, nebude možné předběžně uzavřít technická jednání o dalších kapitolách přístupových jednání.

- Komise veškerá tato opatření zařadí do stěžejní iniciativy na **posílení právního státu** v zemích západního Balkánu.

2. Posílení spolupráce v oblasti bezpečnosti a migrace

Při účinném a účelném řešení stávajících bezpečnostních a teroristických hrozeb, které se dotýkají Unie a západního Balkánu, se nelze obejít bez intenzivnější **strategické a operativní spolupráce** v oblasti **bezpečnosti** mezi EU a zeměmi regionu, mimo jiné prostřednictvím **příslušných agentur**. Také spolupráce v oblasti prosazování práva a sdílení informací na vnitrostátní a regionální úrovni mezi partnery ze západního Balkánu by měla být posílena.

Unie se již nyní snaží pomáhat s budováním kapacit na západním Balkáně a usnadňováním mezinárodní policejní a soudní spolupráce v boji proti hrozbám pocházejícím z organizované trestné činnosti a terorismu, včetně radikalizace vedoucí k násilnému extremismu, problematice zahraničních teroristických bojovníků a pašování palných zbraní a výbušnin. Tuto spolupráci by bylo vhodné ještě prohloubit, přičemž by se stavělo na úspěšných iniciativách v oblasti bezpečnosti a boje proti terorismu a využil by se rámec aktuálního politického dialogu mezi EU a zeměmi západního Balkánu. Partneři ze západního Balkánu by měli být více zapojeni – na *ad hoc* základě – do příslušných bezpečnostněpolitických diskusí, které probíhají v EU.

Agentury EU⁴, za podpory ze strany Interpolu, dostanou ještě důležitější úlohu při posilování strategické a operativní policejní a justiční spolupráce, včetně vysílání styčných důstojníků Europolu do regionu a výraznějšího prosazování společných vyšetřovacích týmů. Dohody o spolupráci s Eurojustem by měl být dokončeny, jakmile budou k dispozici potřebné normy pro ochranu údajů.

Součástí hlubší spolupráce v **boji proti terorismu a radikalizaci** by mělo být posilování strategických, legislativních a institucionálních kapacit v partnerských zemích, přičemž lze vycházet z relevantních dialogů a společných akčních plánů, a další šíření odborných znalostí v oblasti boje proti terorismu na západním Balkáně. Prohlubování spolupráce by mělo spoléhat na logiku propojení vnitřních a vnějších aspektů bezpečnosti a využívat pomoc agentur Unie a Interpolu, včetně výměny informací o zahraničních teroristických bojovnících a rozšíření podpory ze strany sítě pro zvyšování povědomí o radikalizaci i do zemí západního Balkánu. Soudržnost a součinnost opatření by měla být zajištěna prostřednictvím iniciativy EU pro boj proti terorismu na západním Balkáně.

Operativní spolupráce v boji proti různým druhům **organizované trestné činnosti** v rámci politického cyklu by se měla postupně rozšiřovat i na západní Balkán. Zvláště se bude dbát na poskytnutí větší podpory při budování kapacit v oblasti **kybernetické bezpečnosti a boje proti kyberkriminalitě**. Rozšíří se spolupráce s příslušnými agenturami EU, jako je Europol a Agentura Evropské unie pro bezpečnost sítí a informací.

Zároveň je nezbytné ještě více prohloubit strategickou a operativní spolupráci se zeměmi západního Balkánu v oblasti **migrace a správy hranic**. Patří sem zajištění přístupu k mezinárodní ochraně, sdílení příslušných informací (například analýz rizik), posílení ochrany hranic, účinné provádění politiky zpětného přebírání osob a návratové politiky a boj proti nelegální migraci a převaděčství. Nelze se obejít ani bez posílení mezinárodní a regionální spolupráce (včetně spolupráce s agenturami EU⁵ a příslušnými styčnými důstojníky v regionu) a hlubší konsolidace kapacit v oblasti řízení hranic a migrace.

Komise tudíž navrhuje pokračovat v procesu uzavírání dohod o postavení Evropské pohraniční a pobřežní stráže se zeměmi západního Balkánu, čímž bude zajištěn jasný právní rámec a záruky pro užší operativní spolupráci. V tomto kontextu by neměla být opomenuta možnost provádění společných operačních činností příslušných vnitrostátních orgánů členských států EU a zemí západního Balkánu společně s Evropskou agenturou pro pohraniční a pobřežní stráž. Nemenší význam bude mít pro tuto oblast prohloubení regionální spolupráce a posílení výměny informací mezi Uníí a zeměmi západního Balkánu.

Aby dokázala navazovat na rozličná opatření prováděná agenturami EU ve prospěch západního Balkánu, hodlá Komise vytvořit a koordinovat **unijní meziagenturní pracovní skupinu**, aniž by se přitom dotýkala mandátů jednotlivých agentur.

- Komise veškerá tato opatření zařadí do stěžejní iniciativy na **posílení spolupráce v oblasti bezpečnosti a migrace** na západním Balkáně.

---

⁴ Agentura Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol), Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex), Evropská jednotka pro soudní spolupráci (Eurojust), Agentura Evropské unie pro vzdělávání a výcvik v oblasti prosazování práva (CEPOL).

⁵ V této souvislosti je relevantní činnost výše zmíněných agentur a rovněž Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu.

3. Podpora sociálně-ekonomického rozvoje

Investice do západního Balkánu je investicí do Evropy. Objem investic se zvýší pouze tehdy, podaří-li se zlepšit správu hospodářských záležitostí a prosadit strukturální reformy ve prospěch větší konkurenceschopnosti. Níže uvedená opatření mají tomuto cíli napomoci a povzbudit také růst a vytváření pracovních míst zejména pro mladé lidi v regionu. Z hlediska podpory investic v regionu poroste význam **investičního rámce pro západní Balkán**, který je financován z nástroje pro předvstupní pomoc. Z tohoto důvodu bude tento nástroj rozšířen tak, aby dokázal přitáhnout a koordinovat ještě více investic od bilaterálních dárců i mezinárodních finančních institucí. Počítá se s navýšením finančních prostředků na oblast dopravy, energetiky, sociálních věcí, životního prostředí a rozvoje soukromého sektoru, včetně digitální ekonomiky. Aby sociálně-ekonomický rozvoj regionu provázala s investičními prioritami Unie, hodlá Komise **výrazně podpořit poskytování záruk** z investičního rámce pro západní Balkán, aby se podařilo, ruku v ruce s dosavadními iniciativami, do regionu přivést více soukromých investic. V kontextu příštího víceletého finančního rámce by měl být západní Balkán rovněž náležitě podchycen v případných budoucích vnějších úvěrových ujednáních.

Zásadním krokem k hlubší hospodářské integraci mezi EU a zeměmi západního Balkánu a zvýšení přitažlivosti tamějšího trhu je **regionální hospodářský prostor**. Komise bude rozvoj hospodářské integrace uvnitř regionu nadále podporovat i svými odbornými znalostmi, jimiž může pomoci při provádění akčního plánu pro regionální hospodářský prostor, zejména v oblastech, na něž se vztahuje *acquis* Unie.

Objem obchodu mezi EU a zeměmi západního Balkánu v roce 2016 sice překročil 43 miliard EUR, přesto však existuje značný potenciál k dalšímu růstu. Aby tento potenciál nezůstal nevyužit, Komise **ještě více uvolní obchodní vztahy mezi EU a západním Balkánem**. Bude se jednat o rozvíjení programů vzájemného uznávání po vzoru Středoevropské zóny volného obchodu a regionálního hospodářského prostoru (např. status oprávněného hospodářského subjektu). Nezbytným předpokladem přistoupení k Unii je členství ve **Světové obchodní organizaci**, které může podnítit hospodářský růst a mocně podpořit investice do regionu. Komise bude Bosně a Hercegovině a Srbsku nadále pomáhat v procesu jejich přistoupení ke Světové obchodní organizaci.

Rozvíjením **odolného soukromého sektoru, který povedou jak podnikatelé z regionu, tak z Unie**, se podaří lépe podchytit dynamiku **mladých lidí** z regionu a podpořit oboustranně prospěšnou hospodářskou integraci. Nadále budou podporovány vztahy mezi diasporou západobalkánských podnikatelů působících na území EU a podnikatelů z Unie a západního Balkánu, mimo jiné prostřednictvím programu EU pro konkurenceschopnost podniků a malých a středních podniků. Je třeba přijmout opatření ke zlepšení přístupu k financování a využití růstového potenciálu malých a středních podniků. Ve snaze podpořit podnikání a inovace zavede Komise program na podporu transferu technologií a **začínajících podniků** v regionu a bude povzbuzovat snahy o zaměření na inteligentní specializace a oběhové hospodářství. Země západního Balkánu mají již nyní přístup k rámcovým programům EU. Aby se mohly ještě účinněji zapojit, bylo by vhodné uvažovat o jejich hlubší integraci do stávajících znalostních sítí v EU, budování kapacit v oblasti výzkumu a inovací nevyjímaje. Spolupráce se může dále rozvíjet v rámci jiných iniciativ, včetně makroregionálních strategií EU.

Komise se bude snažit podpořit profesionalitu a nezávislost úředníků působících v oblasti **zadávání veřejných zakázek** a posilovat mechanismy dohledu, aby bylo možné sledovat

celý průběh zakázek. Aby tyto snahy vedly k cíli, musí být s rozhodným politickým odhodláním řešena korupce.

Roční program hospodářských reforem, tj. postup, který Komise vede se všemi zeměmi západního Balkánu, je klíčovým nástrojem na podporu modernizace jejich hospodářství a dosažení užší hospodářské koordinace s Unií. Komise úlohu tohoto postupu ještě umocní a uvede jej do většího souladu se stávajícím evropským semestrem pro členské státy. Poskytne i pokročilejší technickou pomoc.

Evropský pilíř sociálních práv odráží zásady a práva, které jsou nezbytné pro spravedlivé a dobře fungující trhy práce a systémy sociálního zabezpečení. Pomocí **nové silnější sociální dimenze** pro západní Balkán bude Komise podporovat politiku zaměstnanosti a sociálních věcí v regionu, přičemž bude k patřičnému zapojení vybízet všechny úrovně státní správy, sociální partnery i občanskou společnost. Nebude chybět větší zaměření na **reformy v oblasti zaměstnanosti a sociálních věcí** prostřednictvím bedlivějšího sledování příslušných politik, a to i v souvislosti s programy hospodářských reforem. Za účelem výměny názorů na sociální otázky a zaměstnanost navrhuje Komise pořádat každoročně zasedání ministrů EU a zemí západního Balkánu. V zájmu podpory sociálního začleňování by bylo vhodné počítat s větší finanční pomocí v sociální oblasti, zejména investicemi do vzdělávání a zdravotnictví.

Více podpořeno by mělo být vzdělávání, zejména **odborné vzdělávání a příprava a dovednosti**, stejně jako vzdělávání učitelů a předškolní vzdělávání. **Bude zdvojnásobeno financování z programu Erasmus+**, aby ještě větší počet mladých občanů ze zemí západního Balkánu mohl studovat a získávat zkušenosti v Evropské unii, a podílet se tak na hospodářském rozvoji a prosazování společných hodnot. V úzké spolupráci se zainteresovanými subjekty, Evropskou nadací odborného vzdělávání nevyjímaje, bude zaveden pilotní program mobility pro **účastníky vzdělávání a školitele v oblasti odborného vzdělávání a přípravy**.

- Komise veškerá tato opatření zařadí do stěžejní iniciativy na podporu **sociálně-ekonomického rozvoje** v zemích západního Balkánu.

4. Zlepšení konektivity

Větší propojenost států západního Balkánu je ve strategickém zájmu obou stran. Lepší dopravní a energetická spojení přinesou větší konkurenceschopnost, hospodářský růst a bezpečnost dodávek. Zároveň jsou důležitým předpokladem pro hospodářskou integraci západního Balkánu. Smlouva o energetickém společenství, Smlouva o Dopravním společenství, jakož i společný evropský letecký prostor jsou vyspělými regulačními rámci, které mohou – v kombinaci s intenzivní politickou spoluprací v regionu – do značné míry usnadnit propojení regionu.

Západní Balkán je obklopen členskými státy EU a z politického hlediska je prioritní **propojit infrastrukturu také mezi Unií a zeměmi západního Balkánu** a uspíšit vznik vzájemně propojených transevropských sítí v dopravě, energetice a digitálních službách. Investice do infrastrukturních sítí přinášejí hmatatelné výhody, které jednoznačně oceňují občané a podniky jak v Unii, tak na západním Balkáně. Kromě navýšení objemu financování na tyto sítě a vytvoření nového systému záruk pro soukromé investice se Komise bude snažit zajistit, aby se pro země západního Balkánu účinněji využívala stávající ustanovení **Nástroje pro propojení Evropy**. Komise prozkoumá, nakolik lze těmto zemím zjednodušit účast v příštím víceletém finančním rámci.

Energetická unie se zeměmi západního Balkánu. Aby **energetická unie EU** získala na síle, měl by **každý její rozměr** zasahovat i na západní Balkán – podporovat energetickou bezpečnost, integraci trhu a transformaci energetiky, včetně energetické účinnosti a obnovitelné energie. V této souvislosti by každá země měla dokončit všechny nezbytné reformy a postupovat v naprostém souladu s pěti pilíři energetické unie. Bylo by vhodné podpořit budování kapacit **energetických regulačních orgánů a provozovatelů přenosových soustav** na západním Balkáně, aby se mohli plně zapojit do spolupráce na úrovni EU. Mělo by se usilovat o dokončení **regionálního trhu s elektřinou** v zemích západního Balkánu a o jeho začlenění do vnitřního trhu s elektřinou v Unii.

Cesta k opravdové dopravní unii se zeměmi západního Balkánu. Provádění Smlouvy o Dopravním společenství, která vstoupila v platnost v roce 2017, bude klíčovým krokem, který povede k postupnému začlenění regionu do dopravního trhu EU. V rámci transevropské dopravní sítě již existují dohody o prioritních dopravních koridorech mezi EU a zeměmi západního Balkánu. Nyní je třeba obsah těchto dohod naplnit, aby se projevil jejich přínos ke zvýšení konkurenceschopnosti Evropy jako celku. Kromě investic je prvořadý rovněž soulad s provozními normami EU. K tomu bude vedle dalších klíčových reforem zapotřebí pádných opatření na **odstranění administrativních překážek a bariér na hranicích** s cílem prosadit integrovaný provoz silniční a železniční dopravy. Aby se země západního Balkánu zařadily do hlavní sítě a trhu Unie a mohlo se prosadit otevření regionálního trhu železniční dopravy, bude potřeba přijmout **novou strategii pro železniční dopravu**. Kromě toho bude třeba se jednoznačně zaměřit na snížení nepřiměřeně vysokého počtu úmrtí na silnicích a za tímto účelem přijmout **novou strategii bezpečnosti silničního provozu**.

- Komise veškerá tato opatření zařadí do stěžejní iniciativy na **podporu propojení** v rámci západního Balkánu.

5. Start Digitální agendy pro země západního Balkánu

Rozvoj **jednotného digitálního trhu EU** přispívá k rozvoji podnikání, vytváření růstu, zvyšování produktivity, podpoře inovací, transformaci veřejných služeb a zlepšování kvality života občanů. Je nezbytné, aby se k úsilí Unie o využití technologických změn přidaly i země západního Balkánu, a mohly tak využívat výhod digitálních nástrojů a zajistit svým občanům prosperující a udržitelnou budoucnost.

Ve spolupráci s partnery ze zemí západního Balkánu zahájí Komise **Digitální agendu pro země západního Balkánu**, jejíž součástí bude i plán, jak dosáhnout snížení ceny **roamingu**. Bude podporováno **zavádění širokopásmového připojení** v zemích západního Balkánu. Měla by být rozvíjena **digitální společnost**, a proto bude podpora zaměřena hlavně na služby elektronické veřejné správy, elektronického zadávání zakázek a elektronického zdravotnictví, stejně jako na rozvoj **digitálních dovedností**. Komise podpoří budování kapacit v oblasti **důvěry a bezpečnosti** a **digitalizace průmyslu** na západním Balkáně, aby z digitálních inovací mohla těžit všechna odvětví. Tyto snahy bude doplňovat výraznější podpora přijímání, provádění a prosazování **acquis** v oblasti jednotného digitálního trhu.

- Komise veškerá tato opatření zařadí do stěžejní iniciativy ve prospěch **Digitální agendy** pro země západního Balkánu.

6. Podpora usmíření a dobrých sousedských vztahů

Rozvíjení dobrých sousedských vztahů a usmíření v regionu se musí rozhodně ujmout především samy západobalkánské země. Dobré sousedské vztahy by se měly i nadále upevňovat prostřednictvím regionálních iniciativ pro spolupráci. Komise tuto spolupráci hodlá nadále podporovat, ať už v souvislosti s agendou v oblasti konektivity, prostřednictvím formátu WB6 a iniciativ, které svádějí dohromady hlavy států nebo předsedy vlád z regionu, nebo jiných iniciativ na posílení jejich odpovědnosti za regionální spolupráci.

Komise ještě rozšíří podporu usmiřovacích iniciativ, včetně těch, které se zabývají přechodným justičním systémem a snažit se překonat následky nedávného konfliktu. Podpory se bude nadále dostávat také činnosti Mechanismu pro mezinárodní trestní tribunály a specializovaným senátům pro Kosovo. Komise se bude rovněž zabývat tím, jak nejlépe navázat na práci Mezinárodního výboru Červeného kříže a Mezinárodní komise pro pohřešované osoby, pokud jde o posilování regionální spolupráce v zájmu vyřešení otázky pohřešovaných osob, a zamyslí se i nad tím, jak lze ještě snížit riziko plynoucí z rozmístění nášlapných min.

Zásadní význam pro další rozvoj regionu má podpora vzdělávání a potenciálu mladých lidí na Balkáně, což je zároveň základním předpokladem mírového soužití a usmíření. Vedle vzdělávání se bude spolupráce prohlubovat rovněž na poli **kultury, mládeže a sportu**. Bude rozšířena působnost i okruh aktivit **Regionální kanceláře pro spolupráci mládeže**. Kromě zvětšení objemu finančních prostředků z programu Erasmus+ bude Komise i v budoucnu podporovat kulturní vazby v regionu. Půjde o činnosti, jejichž cílem je ochrana kulturního dědictví západního Balkánu a podpora kulturních a tvůrčích odvětví v regionu.

- Komise veškerá tato opatření zařadí do stěžejní iniciativy na **podporu usmíření a dobrých sousedských vztahů** na západním Balkáně.

III. PŘÍPRAVA UNIE NA PŘIVÍTÁNÍ NOVÝCH ČLENŮ

1. Institucionální otázky

Rovněž Evropská unie musí zajistit, aby byla institucionálně připravena na vstup nových členských států, jakmile splní stanovené podmínky. **Než se Unie rozšíří, musí zpevnit své základy a zesílit.**

Klíčovým nástrojem k tomu, aby bylo možné v Unii o 27 členech přijímat nezbytná rozhodnutí, je hlasování kvalifikovanou většinou v Radě. Aby bylo možné účinně rozhodovat, bude nezbytné přinejmenším zachovat okruh politik, o nichž se v Radě hlasuje kvalifikovanou většinou. Komise ve třetím čtvrtletí roku 2018 přijme sdělení o možnosti většího využívání hlasování kvalifikovanou většinou.

Být členem Evropské unie znamená přijmout a prosazovat její hodnoty. Při úvahách o budoucnosti Evropské unie je nutno pamatovat na vytvoření mechanismu, jehož pomocí bude možné účinně reagovat na systémové ohrožení nebo porušování těchto hodnot ze strany členských států. Komise v říjnu tohoto roku předloží iniciativu na rozhodnější prosazování právního státu v Evropské unii. Právní základ k začlenění takového mechanismu do Smluv by mohly poskytnout přístupové smlouvy.

Přistoupení zemí západního Balkánu bude mít **dopad na stávající institucionální uspořádání Unie**. Návrhy řešení těchto institucionálních otázek bude třeba mít po ruce ještě před uzavřením přístupových jednání. Při řešení institucionálních otázek v souvislosti s příštím rozšířením je třeba vzít v úvahu budoucí členství dalších zemí západního Balkánu. Klíčovým nástrojem k tomu, aby bylo možné v Unii o 27 členech přijímat nezbytná rozhodnutí, je především hlasování kvalifikovanou většinou v Radě.

Stejně tak budou zapotřebí zvláštní ujednání a **neodvolatelné závazky**, aby nové členské státy nemohly zablokovat přistoupení dalších kandidátských zemí západního Balkánu. Také bude nutno zvláště upravit problematiku národních jazyků budoucích členských států.

S dostatečným předstihem před ukončením jednání o přistoupení předloží Komise **posouzení** toho, **jak** se přistoupení nového členského státu dotkne klíčových témat, jako je zemědělství, politika soudržnosti a rozpočet. Členské státy tak budou při určování společných postojů EU k příslušným kapitolám plně informovány o pravděpodobném dopadu, a rovněž budou moci stanovit případná kompenzační opatření.

2. Poskytnutí finančních prostředků na úspěšné přistoupení

V přípravách na přistoupení podporuje země západního Balkánu nástroj předvstupní pomoci, který usnadňuje také regionální a přeshraniční spolupráci. Evropská unie v letech 2007–2017 z nástroje předvstupní pomoci investovala v regionu více než 8,9 mld. EUR. Na rok 2018 se počítá s částkou 1,07 mld. EUR. Financování z nástroje předvstupní pomoci bude ještě více uzpůsobeno potřebám jednotlivých zemí. Provádění této strategie si vyžádá více finančních prostředků. Komise proto počítá s tím, že **podpora z nástroje předvstupní pomoci pro země západního Balkánu se bude do roku 2020 postupně zvyšovat**, pokud to přerozdělení v rámci stávajícího **nástroje předvstupní pomoci** umožní.

Na základě zkušeností z předchozích rozšíření by se mělo počítat s **postupným a plynulým přechodem** od předvstupního statusu k postavení členského státu, aby se mohla **vytvořit** potřebná **absorpční kapacita**. Znamenalo by to, že v novém víceletém finančním rámci by se před přistoupením postupně navyšoval objem finančních prostředků pro nástroj předvstupní pomoci a po přistoupení by se přidalo zaváděcí období pro výdaje. V praxi by to znamenalo, že nový členský stát by sice nemohl očekávat, že okamžitě po přistoupení obdrží finanční prostředky EU v plné výši, na druhou stranu by se mu přístup k financování výrazně rozšířil ještě před přistoupením.

Dvoustranná pomoc Unie bude výrazněji podmíněna. Zvýšení objemu finančních prostředků jak ve stávajícím, tak v příštím víceletém finančním rámci by mělo navazovat na pokrok při provádění zásadních reforem a rozvíjení dobrých sousedských vztahů.

Vzhledem k tomu, že hrubý domácí produkt i počet obyvatel regionu je relativně nízký, předpokládá se, že dopad přistoupení zemí západního Balkánu na rozpočet Unie bude velmi omezený. Nicméně rozšíření Evropské unie s sebou přesto nese náklady a pro všechny členské státy bude znamenat výdaje navíc. Víceletý finanční rámec vyjadřuje politické priority Evropské unie. V příštím **víceletém finančním rámci** bude nutno pamatovat na potřeby související s přípravou na přistoupení, proto do něj budou zařazena zvláštní ustanovení o rozšíření. Pokud by někteří kandidáti byli na členství připraveni již během příštího víceletého finančního rámce, bylo by nutné provést **patříčné úpravy**.

3. Komunikace

Aby byl proces přistoupení úspěšný, je nutno v regionu i v Unii srozumitelněji informovat o **příležitostech a výzvách**, které se k němu váží. Na západním Balkáně je především na vládách jednotlivých zemí, aby občanům a podnikům poskytovaly odpovídající informace a vytvořily celostátní konsensus ohledně svého strategického cíle.

V Unii musí členské státy své občany informovat a poskytovat jim fakta o příležitostech a výzvách, které s celým procesem souvisejí. Komise toto úsilí bude podporovat tím, že zintenzivní svou **strategickou komunikaci** v dotčených zemích a v Unii a zajistí, aby se o politice rozšíření více vědělo.

IV. ZÁVĚRY

Evropská unie již dlouhou dobu podporuje evropskou perspektivu zemí západního Balkánu. Budoucnost regionu jako nedílné součásti Unie je **jednoznačně ve vlastním politickém, bezpečnostním a hospodářském zájmu EU**. Politika EU v oblasti rozšíření je nedílnou součástí širší strategie, jak Unii do roku 2025 posílit. Srbsko a Černá Hora **by do tohoto data mohly být potenciálně na členství připraveny**, projeví-li silnou politickou vůli, provedou-li opravdové a trvalé reformy a podaří-li se jim definitivně vyřešit spory se sousedními zeměmi. Přistoupení je a **zůstane procesem opírajícím se o výsledky**, který zcela závisí na objektivním pokroku, kterého jednotlivé země dosáhnou.

Aby **splnily zavedená kritéria pro členství**, ale i ve svém vlastním zájmu, musí země západního Balkánu provést **komplexní reformy** v klíčových oblastech. Výrazně musí být upevněn **právní stát, základní práva a správa věcí veřejných**. Reformy soudnictví, boj proti korupci a organizované trestné činnosti, jakož i reforma veřejné správy musí přinést hmatatelné výsledky a fungování demokratických institucí se musí výrazně zlepšit. Je třeba se s odhodláním věnovat hospodářským reformám a odstraňovat strukturální nedostatky, řešit nízkou konkurenceschopnost a naopak vysokou nezaměstnanost.

Všechny země se musí slovem i skutkem jednoznačně zavázat, že dědictví minulosti překonají usmířením a vyřešením otevřených otázek, zejména sporů o hranice, ještě před svým přistoupením k Unii. Nezbytné je přijetí **komplexní právně závazné dohody o normalizaci vztahů** mezi Srbskem a Kosovem, aby tyto země mohly postupovat na své evropské cestě.

Evropská unie bude transformační proces na západním Balkáně **podporovat ještě výrazněji**. Komise počítá s **akčním plánem na podporu transformace západního Balkánu**, který je přiložen k této strategii. Jeho součástí je **šest stěžejních iniciativ** zaměřených na specifické oblasti zájmu EU a zemí západního Balkánu, včetně řady nových opatření v oblastech společného zájmu:

Iniciativa na posílení podpory právního státu. Stávající jednací nástroje, například podrobné **akční plány**, se budou uplatňovat u všech zemí západního Balkánu. Provádění reforem se bude posuzovat hlouběji, mj. prostřednictvím **nových poradních misí ve všech zemích**. Budou více využity **diplomatické prostředky, které jsou k dispozici v rámci pro jednání se Srbskem a Černou Horou**.

Iniciativa na posílení spolupráce v oblasti bezpečnosti a migrace. Posílená spolupráce v boji proti organizované trestné činnosti, boji proti terorismu a násilnému extremismu

a v oblasti bezpečnosti hranic a řízení migrace. Do regionu budou přiděleni **styční důstojníci Europolu**. Více budou prosazovány **společné vyšetřovací týmy** a budou uzavřeny **dohody o postavení s Evropskou agenturou pro pohraniční a pobřežní stráž**.

Iniciativa pro větší podporu sociálně-ekonomického rozvoje bude zahrnovat rozšíření **investičního rámce pro západní Balkán, významnou podporu při poskytování záruk k přilákání soukromých investic**, podporu začínajícím a malým a středním podnikům a výraznější usnadnění obchodu. V nové **silnější sociální dimenzi** se dostane více pozornosti politice zaměstnanosti a sociální politice, přičemž více finančních prostředků bude směřovat do sociálního odvětví, zejména do vzdělávání a zdravotnictví. Financování z programu **Erasmus+ bude zdvojnásobeno**.

Iniciativa na zlepšení konektivity v oblasti dopravy a energetiky uvnitř regionu a s Evropskou unií, včetně **nové investiční podpory**. **Nástroj pro propojení Evropy** se bude účinněji využívat v zemích západního Balkánu. Aby **energetická unie EU** získala na síle, měla by **každá její dimenze** zasahovat i na západní Balkán.

Iniciativa Digitální agenda pro země západního Balkánu. Jejím obsahem bude plán na **snížení roamingových poplatků**, podporu **zavádění širokopásmového připojení** v regionu a rozvoje **elektronické veřejné správy**, elektronického zadávání zakázek, elektronického zdravotnictví a digitálních dovedností.

Iniciativa na podporu usmíření a dobrých sousedských vztahů bude zahrnovat podporu přechodného justičního systému, problematiku pohřešovaných osob a intenzivnější spolupráci v oblasti vzdělávání, kultury, mládeže a sportu; dojde i na rozšíření působnosti Regionální kanceláře pro spolupráci mládeže.

V úzké koordinaci s Evropskou službou pro vnější činnost uspořádají útvary Komise v březnu tohoto roku zahajovací koordinační setkání s členskými státy, aby projednaly akční plán a způsoby operativní spolupráce pro účely jeho provádění.

EU musí být také z institucionálního a finančního hlediska **připravena** na přijetí nových členů, jakmile splní nezbytné podmínky. Komise v dostatečném předstihu před přistoupením připraví posouzení jeho dopadu na klíčové oblasti politiky. S cílem zajistit **odpovídající finanční prostředky na podporu této strategie** a zajistit hladký přechod k členství, navrhuje Komise **postupně navyšovat financování** v rámci **nástroje předvstupní pomoci** a zajistit, aby se v **příštím víceletém finančním rámci** náležitě pamatovalo na případná přistoupení. Aby bylo možné účinně rozhodovat, bude nezbytné přinejmenším zachovat a případně i rozšířit počet oblastí, o nichž se v Radě hlasuje kvalifikovanou většinou. Měl by být zaveden účinnější systém pro situace, kdy v některém z členských států Unie dojde k systémovému ohrožení nebo porušení zásad právního státu. Komunikace bude intenzivnější.

Evropská perspektiva zemí západního Balkánu je jasná a jednoznačná a podmínky a kritéria pro členství v Unii jsou dobře známy. Prostřednictvím této strategie bude Unie moci tento **cíl bezprecedentním způsobem podpořit**. Dotčené země čeká ještě hodně práce, aby se jim zmíněná kritéria podařilo splnit. Vlády musí reformní procesy pojímat velkoryseji, aby se do nich mohly zapojit všechny zúčastněné strany a společnost jako celek. Naprosto zásadní je to, aby vedoucí představitelé zemí regionu nenechali nikoho na pochybách co do svého strategického směřování a odhodlání. V konečném důsledku bude na nich, aby převzali odpovědnost za uskutečnění této historické příležitosti.